

novacím lístku. Skutečnost, že žalované družstvo prohlásilo prodejní listinu za neplatnou a stornovalo ujednaný obchod, nemá významu pro posouzení důvodnosti žalobního nároku, jenž jest vyvozován z nicotnosti ujednané smlouvy. Byla-li tato smlouva od původu nicotná, příslušel žalobci nárok na vrácení toho, co na ni plnil, i po jednostranném prohlášení žalovaného o jejím zrušení. O tomto jeho nároku nebylo mezi stranami vůbec jednáno a může jej tedy žalobce uplatňovati žalobou, která byla podána před uplynutím třicetileté promlčecí lhůty. Nelze proto uznati, že došlo mezi stranami k narovnání podle § 1380 obč. zák. Jen pro úplnost se podotýká, že se žalované družstvo nemůže v tomto případě pro sebe dovolávati obyčejů a zvyklostí poctivého obchodu, když samo se své strany nedbalo zákonného zákazu § 1 zákona č. 90/78 ř. z., ježž jako odborná firma musilo znáti. Hledíc k tomu, co bylo již uvedeno, nesejde vůbec na tom, že i žalobce jest obchodníkem.

Čís. 15132.

Povinnosť, uložená v § 15 zákona č. 216/24 Sb. z. a n. (o konečnej úprave rakúskych a uhorských válečných pôžičiek) záložnému (č. »zástavnímu«) veriteľovi, nenastáva ipso iure, ale je len rubom tamtiež stanoveného korešpondujúceho práva záložného dlžníka, ktorý má podmienky tejto veriteľovej povinnosti spôsobom v § 17 odst. 1 cit. zák. uvedeným preukázať a teda tento svoj nárok uplatniť.*)

(Rozh. zo 16. apríla 1936, Rv IV 469/35.)

Žalujúca banka domáhala sa žalobou na žalovanej obci zaplatenia žalobnej istiny na základe dlhopisu z 20. júla 1925, proti čomu sa žalovaná obec bránila tým, že ide o záväzok z lombardnej pôžičky, ktorá bola svojho času žalovanej strane poskytnutá k úpisaniu válečných pôžičiek, že tieto válečné pôžičky boli zamenené za československé 3% odškodňovacie dlhopisy a že podľa § 15 zák. č. 216/24 Sb. z. a n. je žalujúca strana povinná ako záložná veriteľka prijať celú položku odškodňovacích dlhopisov na úplne zaplatenie dlhu, zaisteného válečnými pôžičkami, lebo žalovaná strana nemala viac válečných pôžičiek než za 30.000 Kč menovitej hodnoty.

Súd prvej stolice žalobe vyhovel. **Dôvody:** Keď dlžník chce uplatniť nárok, aby veriteľ prijal dlhopisy na miesto platenia, musí dať veriteľovi na vedomie, že sa chce zbaviť dlhu spôsobom, určeným v § 15 zák. č. 216/24. V súdenom prípade už z okolností, že žalovaná obec podpísala dlžný úpis a vzala ním na seba záväzok: dlhy žalujúcej strane splatiť v dobe v úpise stanovenej, treba uzatvárať na úmysel žalovanej strany, že nechcela použiť výhody, poskytnutej dlžníkom v § 15 cit. zák., a že nárok tam uvedený voči veriteľovi neuplatnila a uplatniť nechcela, ale sa ho vzdala. Ináč nemožno si vysvetliť, prečo

*) Srovn. Sb. n. s. 6062.

vlastne žalovaná strana podpisovala dlžný úpis, lebo keď chcela uplatniť nárok podľa § 15, nebolo k tomu potrebné zaväzovať sa dlžným úpisom. Skutočnosť, že žalovaná strana sa zaviazala dlžným úpisom, nasvedčuje tomu, že nárok podľa § 15 uplatniť ani nechcela. Na poslednom pojednávaní predložila žalujúca strana dopis žalovanej strany z júna 1930 (príloha D), ktorý určite a nepochybne dokazuje, že žalovaná strana nemala v úmysle nárok podľa § 15 zák. uplatňovať, lebo týmto dopisom žalovaná strana dala príkaz žalujúcej strane, aby v deposite žalujúcej strany uložené 3% čsl. odškodňovacie dlhopisy v menovitej hodnote 17.500 Kč odpredala a výťažku predaju použila na zmenšenie dlhu žalovanej strany. Žalujúca strana príkaz vykonala. Je tedy dokázané, že žalovaná strana nárok podľa § 15 zákona neuplatňovala, lebo dala banke príkaz k predaju odškodňovacích dlhopisov a je preto lichou námietka žalovanej strany, že žalujúca strana mala použiť odškodňovacích dlhopisov na úplné uspokojenie lombardnej pôžičky, lebo žalujúca strana ich ani použiť nemôže, keďže ich na príkaz žalovanej strany predala a výťažku použila zase podľa jej príkazu a tak odškodňovacie dlhopisy už nemá. Z dopisu (príloha D) je zároveň patrné, že žalovaná strana pôžičku, uzavrenú dlžným úpisom zo dňa 20. júla 1925, uznala za samostatnú pôžičku, ktorou lombardná pôžička bola vlastne zlikvidovaná medzi stranami a ide tedy o nováciu, ktorá vylučuje použitie § 15 zák. č. 216/1924 Sb. z. a n. ako už bolo hore uvedené.

O d v o l a c í s ú d rozsudok súdu prvej stolice potvrdil a Najvyšší súd dovoláciu žiadosť zamietol z týchto dôvodov:

Povinnosť, uložená v § 15 zákona zo dňa 30. septembra 1924 č. 216 Sb. z. a n. o konečnej úprave rakúskych a uhorských válečných pôžičiek záložnému veriteľovi, nenastáva ipso iure, ale je len rubom tamtiež stanoveného korešpondujúceho práva záložného dlžníka, ktorý má podmienky tejto veriteľovej povinnosti spôsobom v § 17 odst. 1 uvedeným preukázať a tedy tento svoj nárok uplatniť. Uplatňovanie tohoto nároku žalovanou osobou v súdenom spore je však na každý spôsob prekonané jej vlastným pokračovaním, totiž nielen dlžným úpisom zo dňa 20. júla 1925 (príl. B), ale hlavne jej príkazom z júna 1930 (príl. D), daným žalujúcej banke na predaj príslušných odškodňovacích dlhopisov a na použitie protihodnoty na zmenšenie dlhu žalovanej obce. Tento príkaz k predaju síce dovolacia žiadosť žalovanej obce vôbec mlčaním pomíja, vytýkajúc iba, že spomenutý dlžný úpis je — ako vraj priečiaci sa §§ 15 a 17 cit. zák. — právne bezúčinný. Ale toto stanovisko nemá v týchto ustanoveniach opory a nemalo by pravdaže v nich opory, ani prípadné stanovisko o bezúčinnosti zmieneného príkazu k predaju, ktorého vykonaním bola žalovanej obci vôbec vzatá možnosť uplatniť nárok podľa § 15 cit. zák.

Čís. 15133.

K §§ 1005 a 1357 obč. zák.

Závazek rukojmího a plátce vyžaduje ke své platnosti písemné formy; byl-li závazek ten učiněn zástupcem, jest třeba, aby i zmocnění k pod-